

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap
Zekâta Acele Etmek
Husam Ebu Asab’a

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullah ve Berakatuh. Şayet zekâtın hükmünde zaman sözüyle ilgili ifade caizse, zamanın girmesi hükmüne de intibak eder mi. Soru: Üzerinden bir yıl geçmediği halde zekâtımı verirsem, zekât niyetiyle verdiğim şey zekât mı sayılır yoksa sadaka mı sayılır ve malın üzerinden bir yıl geçmeden farz düşmez mi? Zekâtın durumu, belirli bir vakte bağlı olan ve diğer vakitlerde caiz olmayan namaz, oruç ve haccın durumu mu gibidir? Şayet zekâtın farz olması bir yıl olan zamana bağlıysa, yıla uymak farz mıdır ve yıl içindeki para artışından dolayı onun öncesinde zekât vermemiz caiz değil midir? Allah sizi hayırla mükafatlandırsın ve ilminizle bizi faydalandırsın. Gerekli olduğu için cevap vermenizi rica ediyorum.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Birincisi: Zekâta acele edilmesi konusu...Aşağıdaki şekildedir:

1- Bir yılın geçmesi, zekâtın sebebi olan “nisap miktarı” için bir şarttır. Dolayısıyla şayet şart gerçekleşirse, yani “nisap miktarı olan” sebep üzerinden tam olarak bir yıl geçmişse, **o zaman zekât vacip olur. Ancak zekât, vacip olmasından önce (ki bu nisap miktarının üzerinden bir yıl geçmesidir) verilirse**, varit olan şeri delillere göre **bunun verilmesi de caizdir**. Delillerden bazıları şunlardır:

el-Beyhaki Süneni Kübra’da Ali’den şunu tahriç etmiştir: **أَنَّ الْعَبَّاسَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي تَعْجِيلِ صَدَقَتِهِ قَبْلَ أَنْ تَحِلَّ فَأُذِنَ لَهُ فِي ذَلِكَ** **“Abbas Radiyallahu Anh, Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e üzerinden bir yıl geçmeden önce sadakasının (zekâtının) önceden verilmesini sordu. (Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem de) ona bu konuda izin verdi....”** Darukutnî Süneni’nde, Hucr el-Adaviyye’den Ali’nin şöyle dediğini tahriç etmiştir. Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem Ömer’e şöyle dedi: **إِنَّا قَدْ أَخَذْنَا مِنَ الْعَبَّاسِ زَكَاةَ الْعَامِ عَامَ الْأَوَّلِ** **“Biz, Abbas’tan senenin zekâtını ilk sene aldık.”**

Buna göre zekâtın vacip olmasından önce vermekte acele edilmesi, caiz olan bir husus olup önceden verilen şey, mendup olan bir sadaka değil farzı düşüren bir zekât olur...

2- Zekâta acele etmenin anlamı, yıl sonu gelmeden önce malın zekâtının verilmesidir. Dolayısıyla bu yılın Muharrem ayında nisaba ulaştığında, gelecek yılın Muharrem ayının sonunda bir yıl geçmiş olur ve o zaman zekât vacip olur. Ancak yıl sonunda vacip olan bu zekâtı, örneğin bu yılın Ramazan ayında vermede, yani zamanı gelmeden dört ay önce vermede acele etmek de caizdir... Bunun keyfiyeti hakkında fakihler arasında ihtilaf vardır. Bu hususta size iki görüş aktaracağım:

İbn Kudâme Muğni’de, nisap miktarının üzerinden bir yıl geçmeden önce zekâta acele etmenin caiz olduğunu söylemiş ve caiz olmadığını söyleyenler şöyle cevap vermişlerdir: (Bize Tirmizi Ali’den şunu rivayet etmiştir: Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’den: Ömer’e şöyle dediği rivayet edilmiştir: **إِنَّا قَدْ أَخَذْنَا مِنَ الْعَبَّاسِ زَكَاةَ الْعَامِ عَامَ الْأَوَّلِ** **“Biz, Abbas’tan senenin zekâtını ilk sene aldık.”** Diğer bir lafızla şöyle demiştir: **إِنَّا كُنَّا تَعْجَلْنَا صَدَقَةَ الْعَبَّاسِ لِعَامِنَا هَذَا عَامَ أَوَّلٍ** **“Biz Abbas’dan bu yılın zekâtını bir yıl önceden aldık.”** [Said, Atâ’dan, İbn Ebu Muleyke, Hasan İbn Muslim, Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’den mürsel olarak rivayet etmiştir.] Ancak o, sadece nisab miktarındaki malda acele edilmesi görüşündedir. Zira şöyle demiştir: (Şayet nisap miktarındaki bir mala sahip olursa onun zekâtında acele eder ve onun faydalandırıldığının, ondan çıkan ürünlerin veya ondan elde ettiği kârın ise fazlası olmaksızın nisap miktarı kadar olanını ayırarak zekâtını verir.) Ve şunu eklemiştir: (Ebu Hanife de onun ayrılacağını söylemiştir; çünkü o, onun sahibinde olanlara tabidir...) Ayrıca Hanbeliler, şayet elindeki mal nisap miktarından fazlaysa, bu malın zekâtında acele edileceği, ama yıl sonuna

kadar kalan dönem boyunca örneğin kâr ve benzerleri gibi bu maldan veya ondan kaynaklanan fazlalıktan dolayı acele edilmesinin caiz olmadığı görüşündedirler... Ama Ebu Hanife, bunların tamamının zekâtında acele edilmesini caiz görmektedir.

Bu ikisinden bir görüşü benimsemek istemiyorum diyorsan, şu iki görüşten mutmain olduğun herhangi bir görüşü takip edebilirsin. Örneğin bu yılın Muharrem ayında nisap miktarına sahip olsan ve gelecek yılın Muharrem ayının sonuna kadar beklemek yerine Ramazan ayında zekâtı vermede acele etmek istersen aşağıdaki şekilde yapabilirsin:

- Şayet Ramazan ayında elinde biriken mal nisap miktarından fazla olursa zekâtı vermede acele edersin ve bir yıl sonraki Muharrem ayının sonu geldiğinde, Ramazan ayında zekâtı vermede acele ettiğin maldan kaynaklanan elinizdeki malları, örneğin ondan kaynaklanan kâr ve benzerlerini sayarsın ve Ramazan ayında zekâtını verdiği malın fazlasının zekâtını verirsin. Örneğin Ramazan ayında zekâtını vermede acele ettiği para "10000" ise ve bir yıl sonraki Muharrem ayının sonunda zekâtını verdiği paradan kaynaklanan kâr da "5000" ise, yani bir yılın sonunda seninle olan para "15000" ise, o zaman fazlalık olan "5000'nin" zekâtını verirsin. Çünkü zekâtını vermede acele ettiğin miktar "10000'di."

- Ya da Ramazan ayında sende biriken parayı sayarsın ve bir yıl sonra Muharrem ayının sonuna kadar örneğin kâr gibi ondan kaynaklanan parayı belirlersin ve bunların toplamının zekâtını verirsin. Yani Ramazan ayında elinde birikenlerin ve bir yıl sonraki Muharrem ayının sonunda belirlenen para gibi onlardan kaynaklananların zekâtını, 18000 olsa bile bunların tamamının zekâtını vermede acele edersin. Bu durumda, bir yıl sonraki Muharrem ayının sonunda "paranın aslı ve kârıyla birlikte" elindeki paranın toplamı, zekâtını verdiği paradan daha fazla olur ve 20000'ne ulaşırsa, o zaman 2000 olan fazlalığın da zekâtını vermen gerekir.

Allah Subhanehu'dan zekâtını kabul etmesini ve Allah'a temiz bir kalple gelenler dışında malın da çocukların da fayda vermeyeceği o gün sana güzel bir şifa olmasını temenni ediyorum.

İkincisi: Zekât ve namazın vaktinin konusu:

Namaz açısından olan vakte gelince; o, sebeptir. Sebep ise, varlığı varlığını yokluğu ise yokluğunu gerektirir. Bu nedenle hüküm, onun varlığı ve yokluğu ile birlikte döner. Dolayısıyla vakti girmeden önce ve vakti çıktıktan sonra namaz sahih olmaz. Örneğin Taberani'nin Kebîr'de Habben'in şöyle dediğini rivayet ettiği gibi Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, öğle namazı hakkında şöyle demiştir: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ فَصَلُّوا "Güneş tam tepeden batıya doğru kaymaya başladığında namaz kılın." [Aynı şekilde Beyhaki de tahrirç etmiştir.] Müslim'in Abdullah İbn Amr'dan tahrirç ettiği öğle namazı hakkındaki namaz vakitleri hadisinde Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: وَقْتُ الظُّهْرِ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ وَكَانَ ظِلُّ الرَّجُلِ كَطَوَّلِهِ، مَا لَمْ يَحْضُرِ الْعَصْرُ "Öğle namazının vakti, güneş zevâli aştıktan sonra (tam tepeden batıya doğru kaymaya başladığında) ve bir kimsenin gölgesinin boyu, kendi boyuna eşit olduktan sonra başlar, ikinci namazının vakti gelinceye kadar sürer." Bunlar sebepler olup sebebin varlığının dışında namaz sahih olmaz. Az önce söylediğimiz gibi öğle namazı, güneş zevâli aşmadan önce ve vakit çıktıktan sonra sahih olmaz...

Zekât açısından bir yılın geçmesine gelince; bu sebep değildir, ancak sebebin içindeki bir şarttır. Bundan dolayı şartın hâsıl olmaması sebebin hâsıl olmamasından farklıdır ve özellikle bir yılın sonu gelmeden önce zekâta acele etmenin caiz olduğuna dair bir nâss vardır. Zekâttaki nisap miktarına gelince; bu sebeptir. Bu nedenle nisap miktarına sahip olmadan önce zekât farz değildir, ancak o sadakadır. Zekâttaki bir yılın geçmesi konusu ile namazdaki vakit konusu arasındaki fark işte budur. Allah'ın izniyle bu kadar yeterlidir.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 07 Zilhicce 1437

M. 09/09/2016

Cevaba, emirin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3739/>